

**Праці викладачів ЦДУ ім. В. Винниченка з вивчення спадщини В. О. Сухомлинського та
втілення його ідей в освітній процес сучасної школи**
Анотований рекомендаційний список літератури

Підготували: зав. інф.-бібліогр. від. Резанова Т. М.,
бібліогр. 1 кат. Оньша Т. П.

- 1. 378(062.5 52) Н34** **Абрамова, Оксана Віталіївна.**
Осмиблюючи В. Сухомлинського: трудове навчання як навчальний предмет у сучасній українській школі / О. В. Абрамова, Т. В. Куценко // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 81–85.
Анотація: Досліджуються педагогічні погляди В. Сухомлинського на трудове виховання дітей та трудове навчання, як навчальний предмет у школі. Проаналізувавши нову редакцію навчальної програми із трудового навчання для 5–9 класів, авторами статті встановлено, що погляди В. Сухомлинського є актуальними за сучасних умов реформування навчальних дисциплін Трудове навчання та Технології.
- 2. 378(062.5 52) Н34** **Андросова, Наталія Миколаївна.**
Реалізація функцій професійного стандарту у підготовці вчителя початкових класів шляхом вивчення спадщини В. О. Сухомлинського / Н. М. Андросова // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 191–195.
Анотація: Стандартизація вимог до професійної підготовки вчителя початкових класів передбачає навчання, професійний розвиток і основні функції відповідно до умінь планувати й реалізовувати освітній процес, створювати освітнє середовище, саморозвиватися та рефлексувати. У статті розкрито прийоми досягнення зазначених завдань шляхом вивчення педагогічних творів В. Сухомлинського.
- 3. 378(062.5 52) Н34** **Баранюк, Ірина Григорівна.**
Директор школи як учитель учителів (на матеріалі практичного досвіду Василя Сухомлинського як директора Павлівської школи) / І. Г. Баранюк // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : ЦДПУ, 2021. – **Вип. 196.** – С. 92–96.
Анотація: У статті розглядається один із важливих аспектів вивчення творчої спадщини Василя Сухомлинського, а саме: його роботи як директора школи, спрямованої на формування у учителів високих професійних якостей. В. О. Сухомлинський наголошував, що поряд з такими важливими для професіоналізму вчителя якостями як розвинутий емоційний інтелект, любов до дітей, особливе значення має його глибокий інтерес до науки, яка лежить в основі навчального предмету.
- 4. 37.091(09 2) Б24** **Баранюк, Ірина Григорівна.**
Слово - Природа - Краса в педагогічній системі Василя Сухомлинського : монографія / І. Г. Баранюк. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2017. – 252 с.
Анотація: У монографії розглядають головні концепти педагогічної системи Василя Сухомлинського – одного з найвидатніших педагогів – одного з найвидатніших педагогів ХХ століття. Розгляд концепту «Слово» висвітлює розроблену ним лінгводидактику як багатоаспектне та глибоко інноваційне вчення про слово як один із важливих засобів розумового та морально-етичного виховання особистості. При цьому особлива увага приділена виховному потенціалу казок та етнічних оповідань, котрі увійшли в скарбницю світової художньої педагогіки. Детально розглянуті розроблені видатним педагогом засоби виховання природою (концепт «Природа»). Особлива увага звернута на культ Краси, котрим пройняте вчення видатного представника гуманної педагогіки.

5. **378(062.5 52) Н34** **Вдовенко, Вікторія Віталіївна.**
Обдаровані діти: В. О. Сухомлинський у діалозі з сучасністю / В. В. Вдовенко // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 89–92.
Анотація: Соціальний та економічний прогрес нації, держави безпосередньо залежить від розв'язання проблем здібних і обдарованих дітей. Різноманітні напрямки педагогічної спадщини В. Сухомлинського досліджуються багатьма вченими протягом кількох десятиріч. Проте питання розвитку обдарованих учнів в педагогічній спадщині В. Сухомлинського, на думку авторів, вичено недостатньо.

6. **378.01 М34** **Вивчення і впровадження ідей Василя Сухомлинського в практику сьогодення :**
матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. для студентів та молодих науковців, 6-7 жовтня 2022 року, м. Кропивницький / за ред. І. Г. Баранюк, О. С. Радул. – Кропивницький: Піскова М. А., 2022. – 136 с.
Анотація: У тезах доповідей та статтях педагогічна спадщина В. О. Сухомлинського розглянута в контексті теорії і практики дошкільної, початкової та вищої освіти, як джерело збагачення сучасної педагогічної науки.

7. **378(062.5 52) Н34** **Владимирова, Валентина Іванівна.**
Правове виховання в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського та А. С. Макаренка / В. І. Владимирова // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 173.** – С. 92–95.
Анотація: У статті розкриваються різні аспекти правового виховання підростаючого покоління в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського та А. С. Макаренка. Здійснено аналіз змісту, форм, методів, прийомів організації правового виховання учнів у різних типах навчальних закладів. Обґрунтовано можливості використання їх цінного педагогічного досвіду в сучасній школі.

8. **378(062.5 52) Н34** **Горська, Олена Олександрівна.**
Рідна мова як засіб формування патріотизму молодших школярів / О. О. Горська // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 249–254.
Анотація: Розкриваються основні ідеї В. Сухомлинського щодо значення і впливу рідної мови на процес формування патріотизму в учнів початкової школи.

9. **378(062.5 52) Н34** **Дідич, Галина Степанівна.**
Ідеї музично-естетичного виховання підростаючого покоління в педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського / Г. С. Дідич // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 92–97.
Анотація: Розкриваються ідеї музично-естетичного виховання підростаючого покоління у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.

10. **378(062.5 52) Н34** **Демченко, Юлія Миколаївна.**
«Урок мислення» в дидактичній системі В. О. Сухомлинського / Ю. М. Демченко // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 239–243.
Анотація: У статті на аналізі досвіду пед. колективу Павлівської середньої школи, пед. праць В. Сухомлинського визначається місце "уроку мислення" в дидактичній системі В. О. Сухомлинського.

11. **378(062.5 52) Н34** **Єлдінова, Світлана Миколаївна.**
Природоохоронне виховання учнів молодших класів у працях В. О. Сухомлинського / С. М. Єлдінова // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 105–109.
Анотація: Розглянуто природоохоронне виховання учнів молодших класів у працях В. Сухомлинського. Проаналізовано виховний вплив казок та коротких казкових оповідань. Розглянуто теоретичне і практичне значення книжки у природоохоронному вихованні молодших школярів в навчально-виховному процесі.

12. **378(062.5 52) Н34** **Жигора, Ірина Валеріївна.**
 Типи мовних помилок в учнівських роботах і шляхи їхнього усунення в контексті поглядів Василя Сухомлинського / І. В. Жигора // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – Вип. 172. – С. 97–101.
Анотація: Запропонована увазі фахівців стаття має заповнити деякі пробіли у культурі мовлення, зокрема, зроблено спробу простежити типологічні ознаки ненормативних одиниць, з'ясувати причини виникнення помилок кожного типу, розробити критерії виявлення мовних помилок для перевірки учнівських письмових робіт.
13. **378(062.5 52) Н34** **Завітренко, Долорес Жораївна.**
 Формування у старшокласників готовності до вибору майбутньої професії в контексті ідей В. О. Сухомлинського / Д. Ж. Завітренко, А. М. Завітренко, Н. О. Березенко // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – Вип. 172. – С. 165–170.
Анотація: Стаття присвячена формуванню у старшокласників готовності до вибору майбутньої професії в контексті ідей В. Сухомлинського, доробок якого служить вирішенню проблеми підготовки дитини до вибору майбутньої професії в процесі трудового виховання.
14. **37.091.4 К17** **Калініченко, Надія Андріївна.**
 Світлий геній Павлиша / Н. А. Калініченко. - 3-е вид., доп. - Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. - 266 с.
Анотація: У посібнику розкриваються провідні педагогічні ідеї наукових праць та практичної діяльності В. О. Сухомлинського, їх трансформація у діяльність навчальних закладів України. Автор досліджує розвиток творчого потенціалу вчителя та педагогічного колективу у Павлівській середній школі, сутність виховуючого середовища, яке невтомно формував педагог-дослідник, інноваційні підходи до трудової підготовки учнів.
15. **378(062.5 52) Н34** **Кіндей, Леся Григорівна.**
 Сучасні підходи до використання педагогічних здобутків Василя Сухомлинського в процесі навчання української мови молодших школярів / Л. Г. Кіндей // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – Вип. 172. – С. 243–249.
Анотація: Віддзеркалено положення про те, що в умовах реформування національної системи освіти, реалізації новітніх засад Концепції Нової української школи важливо вивчати й упроваджувати в навчально-виховний процес початкової школи найкращі здобутки видатних українських педагогів та методистів, зокрема творчу спадщину В. Сухомлинського.
16. **378(062.5 52) Н34** **Кравцов, Віталій Олександрович.**
 Теорія природовідповідного виховання у педагогіці Василя Сухомлинського / В. О. Кравцов, Т. О. Кравцова // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – Вип. 172. – С. 120–126.
Анотація: Досліджено інтерпретації та реалізації теорії природовідповідного виховання у педагогіці Василя Сухомлинського. Головна увага приділена аналізу філософсько-педагогічних поглядів В. Сухомлинського як теоретичних основ організації природовідповідного виховання у його педагогічній системі.
17. **Ликов, Василь Никифорович.**
 Формування духовності у дітей : до 100-річчя з дня народження Василя Сухомлинського / В. Н. Ликов // Народне слово. – 2018. – № 20(17 трав.). – С. 10.
Анотація: Розглядається основа духовності людини як визнання себе вільної та відповідальної істоти.

18. **378(062.5 52) Н34** **Озерна, Наталія Миколаївна.**
Виховна спрямованість літератури для дітей В. О. Сухомлинського / Н. М. Озерна // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 178–182.
Анотація: Розглянуто виховну спрямованість літератури для дітей В. О. Сухомлинського. Визначено основні форми роботи з дитячою літературою. Проаналізовано виховний потенціал казки, коротких казкових оповідань. Розглянуто теоретичне і практичне значення книжки у вихованні дітей дошкільного віку в навчально-виховному процесі.
19. **378(062.5 52) Н34** **Панченко, Галина Іванівна.**
Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутнього учителя фізичної культури з огляду на ідеї В. О. Сухомлинського / Г. І. Панченко // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 182–187.
Анотація: Завдання роботи полягали в обґрунтуванні шляхів та спрямованості удосконалення підготовки учителя фізичної культури до здоров'язбережувальної діяльності у початковій школі. Встановлено, що для ефективного формування професійної готовності майбутніх учителів фізичного виховання до оздоровчої роботи з попередження дидактогенних порушень і захворювань учнів початкової школи слід використовувати трьохкомпонентну модель цілісного педагогічного впливу, яка включає наступні етапи: вивчення спецкурсу "Фізична культура як бар'єр дидактогенних захворювань", проведення спецсемінару, проходження педагогічної практики.
20. **378(062.5 52) Н34** **Проценко, Євгеній Анатолійович.**
Про співвідношення морально-особистісних характеристик І. Є. Тамма та В. О. Сухомлинського / Є. А. Проценко, М. І. Садовий // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 223–228.
Анотація: Стаття присвячена актуальній нині проблемі формування особистісних характеристик людини, морально-наукових якостей дослідників на прикладі аналізу співвідношення морально-особистісних характеристик видатних постатей ХХ ст. І. Є. Тамма та В. О. Сухомлинського.
21. **378(062.5 52) Н34** **Радул, Ольга Сергіївна.**
Виховання любові до малої батьківщини у педагогічній спадщині Василя Сухомлинського / О. С. Радул // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 63–67.
Анотація: У статті розкривається сутність поглядів В. Сухомлинського на актуальну проблему виховання у школярів любові до малої батьківщини, що є основою патріотичного виховання. На підставі праць видатного вченого, досвіду Павлівської школи розкривається зміст та шляхи формування любові до рідного краю: любов до людей; до природи рідного краю; уявні і справжні подорожі просторами Батьківщини.
22. **378(062.5 52) Н34** **Семез, Андрій Анатолійович.**
В. О. Сухомлинський про причини і наслідки моральних порушень молодших школярів / А. А. Семез // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 140–145.
Анотація: У статті розглядаються погляди В. Сухомлинського на проблеми моральних порушень молодших школярів. Визначаються причини виникнення моральних порушень (соціальна несправедливість, недоліки у сімейному житті та в організації шкільного життя дітей), наслідки моральних порушень (нечутливість до доброти і доброзичливості, почуття ворожості до оточуючих і т. ін.), а також розкривається організація виховної роботи з важкими дітьми у педагогічній спадщині В. Сухомлинського.
23. **378(062.5 52) Н34** **Чистякова, Людмила Олександрівна.**
Проблема гармонії виховних впливів трудового навчання у спадщині Василя Сухомлинського / Л. О. Чистякова // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 145–149.
Анотація: У статті осмислюється проблема гармонії виховних впливів трудового навчання на учнів загальноосвітньої школи в інтерпретації В. Сухомлинського.

24. **378(062.5 52) Н34** **Шевченко, Інга Леонідівна.**
Використання ідей В. О. Сухомлинського в професійній підготовці сучасного педагога-музиканта / І. Л. Шевченко, Г. Л. Бродський // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 149–153.
Анотація: Йдеться про використання ідей В. О. Сухомлинського у професійному становленні сучасного педагога-музиканта, визначення ролі різних видів мистецтва, зокрема музичного, у формуванні духовних цінностей, особистісних якостей, культури почуттів, сприйняття, художньо-образного мислення учнів, формування духовної культури особистості в процесі художнього пізнання.
25. **378(062.5 52) Н34** **Язловецька, Оксана Валентинівна.**
В. О. Сухомлинський про фізичне виховання та зміцнення здоров'я учнів / О. В. Язловецька // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 157–161.
Анотація: Висвітлено погляди В. Сухомлинського щодо реалізації системи фізичного виховання школярів та зміцнення їхнього здоров'я. Розкрито психолого-педагогічні та гігієнічні засади організації педагогічного процесу Павлівської школи, спрямованого на розвиток здорової дитини, визначено умови зміцнення здоров'я школярів у виховній системі В. О. Сухомлинського.
26. **378(062.5 52) Н34** **Krychun, Liudmyla Petrivna.**
Pedagogical views of V. Sukhomlyns'kyi and the development of creative personality of students in the educational process of XX century / Krychun, Habelko // Наукові записки ЦДПУ. Серія: Педагогічні науки / ред. В. Ф. Черкасов [та ін.]. – Кропивницький : КОД, 2018. – **Вип. 172.** – С. 117–120.
Анотація: Розглядаються педагогічні погляди В. Сухомлинського в розвитку особистості школяра крізь призму формування мовної компетентності учня ХХІ століття. Авторами запропоновано три моделі-підходи до розвитку лінгвістичної творчості учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Ці підходи були виділені з роздумів В. Сухомлинського, опублікованих у різних виданнях та трансформовані в сучасні освітні реалії.